

Redovisning av uppdraget Identifiera samhällsviktig information

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1 Inledning	4
1.1 Uppdraget.....	4
1.2 Begreppet samhällsviktig information.....	4
1.3 Rapportens disposition.....	5
2. Det svenska civila försvaret.....	6
2.1 Det civila beredskapssystemet	6
2.2 Riksarkivet i beredskapssystemet	7
2.3 Rättsliga krav på informationssäkerhet och bevarande	9
3 Samhällsviktig information i tre beredskapssektorer.....	10
3.1 Elektroniska kommunikationer och post	10
4.3 Försörjning av grunddata	11
4.4 Hälsa, vård och omsorg	13
4. Identifierade hinder för att skydda och bevara samhällsviktig information.....	15
4.1 Olika förutsättningar för att skydda och bevara samhällsviktig information.....	15
4.2 Avsaknaden av enhetlig övergripande reglering skapar brister i beredskapssystemet.....	16
4.3 Brister i skyddet av en långsiktig tillgång till samhällsviktig information.....	17
5 Åtgärder för att skydda och bevara samhällsviktig information.....	20
5.1 Ge samhällsviktig information ett grundläggande skydd i arkivlagen.....	20
5.2 Stärk skyddet av samhällsviktig information.....	21

Riksarkivet har haft i uppdrag att identifiera samhällsviktig information. Uppdraget innefattar att genomföra en översiktlig inventering av samhällsviktig information och utifrån den redovisa eventuella identifierade hinder och centrala behov av åtgärder för att skydda och bevara samhällsviktig information.

- a) upprätthålla samhällsviktiga verksamheter enligt 6 § 2 p förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap vid fredstida krissituationer, höjd beredskap eller krig, eller för att
- b) återstarta eller återskapa samhällsviktig verksamhet efter en sådan situation.

Riksarkivet har inventerat tre beredskapssektorer som tillsammans ger en representativ bild av beredskapssystemet i stort – *Elektroniska kommunikationer och post, Försörjning av grunddata och Hälsa, vård och omsorg*. I arbetet har myndigheter och andra aktörer deltagit. Resultatet visar att den samhällsviktiga informationen är spridd över ett stort antal aktörer, både offentliga och privata, med mycket skiftande förutsättningar vad gäller storlek, resurser och mandat. Informationsstrukturen skiljer sig också väsentligt åt mellan beredskapssektorerna. Informationens spridning skapar särskilda risker eftersom information hos en aktör, även en liten, kan vara nödvändig för andra eller för en samhällsfunktion som helhet.

Samhällsviktig information måste ses i ett större samhällsperspektiv– som en helhet inom en viktig samhällsfunktion. Informationen behöver ofta finnas tillgänglig inom hela samhällsfunktionen. För att stärka motståndskraften i

de viktiga samhällsfunktionerna krävs enligt Riksarkivet ett antal åtgärder utöver det arbete som redan pågår. De skulle höja samhällets beredskapsförmåga och behöver vidtas nu, innan en skarp situation inträffar.

- Långsiktigt bevarande och tillgängliggörande av samhällsviktig information behöver säkerställas genom en övergripande reglering av detta oavsett hos vilken huvudman uppgifterna förekommer. Det bör därför skyndsamt utredas hur sådana bestämmelser ska tas in i arkivlagen.
- Riksarkivet bör ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att tillhandahålla tjänster för datasäkring till privata aktörer, kommuner och regioner. Förutsättningarna för att beredskapslagra stalig information utomlands genom s.k. dataamabssader behöver också utredas av regeringen eller någon av it-driftsmyndigheterna. Datasäkring innebär att särskilt viktig information beredskapslagras i särskilda skyddade lösningar.
- Den analoga samhällsviktiga informationen behöver digitaliseras för att skyddas och vara tillgänglig. Vid kris eller krig riskerar informationen annars att skadas, förstöras eller inte kunna användas. Riksarkivet bör få ett uppdrag om att erbjuda en tjänst för digitalisering av samhällsviktig information riktad till samhällsviktiga aktörer.
- Evakueringslokaler. Det kan uppstå situationer då mindre fysiska bestånd av samhällsviktig information som behöver flyttas vid kris eller krig. Riksarkivet bör därför få ett uppdrag om att tillhandahåll evakueringslokaler.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

I 2025 års regleringsbrev fick Riksarkivet i uppdrag av regeringen att identifiera samhällsviktig information.¹ Enligt uppdraget ska Riksarkivet med utgångspunkt i en översiktlig inventering av samhällsviktig och skyddsvärd information redovisa eventuella hinder och centrala behov av åtgärder för att skydda och bevara samhällsviktig information. Inventeringen ska göras i samarbete med berörda myndigheter inom beredskapssektorerna och inom de samhällsfunktioner som saknar huvudsaklig hemvist i en beredskapssektor. Uppdraget ska redovisas den 1 mars 2026.

Uppdraget omfattade även deluppdraget att lämna en redogörelse för ett eventuellt behov av en utpekad roll för Riksarkivet inom beredskapsstrukturen för civilt försvar och krisberedskap och skälen för detta. Deluppdraget redovisades den 1 april 2025.²

1.2 Begreppet samhällsviktig information

Både myndigheter och andra organisationer är beroende av information för att verksamheterna ska kunna utföras. Viss information är dock mer kritisk än annan och behövs för att de viktigaste funktionerna i samhället ska fungera även vid olika samhällsstörningar. Sådan information är samhällsviktig information. En viktig utgångspunkt för Riksarkivet är att hantering av samhällsviktig information behöver vara en integrerad del i det vidare beredskapsarbetet och inte ett eget fält vid sidan av detta. Riksarkivets definition anknyter därför till det etablerade beredskapssystemet och Myndigheten för civilt försvars regelverk och begrepp.

Med samhällsviktig information avser Riksarkivet sådan information som är nödvändig för att:

- c) upprätthålla samhällsviktiga verksamheter enligt 6 § 2 p förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap vid fredstida krissituationer, höjd beredskap eller krig, eller för att
- d) återstarta eller återskapa samhällsviktig verksamhet efter en sådan situation.

Samhällsviktig information³ kan ha bildats hos en aktör som bedriver samhällsviktig verksamhet, men den kan också ha uppkommit hos någon annan

¹ Riksarkivet har tidigare redovisat *Regeringsuppdraget samhällsviktig information*, dnr RA-KS 2024/00992.

² *En utpekad roll för Riksarkivet inom beredskapsstrukturen för civilt försvar och krisberedskap, Delredovisning av uppdraget att identifiera samhällsviktig information*, dnr RA-KS 2025/00596.

³ Det pågår ett arbete inom programmet Nationell it-drift i samverkan att ta fram ett metodstöd för att identifiera och prioritera samhällsviktig och samhällskritisk information

aktör och vara nödvändig för den samhällsviktiga verksamheten. Informationen kan vara analog eller digital. För att den samhällsviktiga informationen ska vara värd att bevara måste den vara nödvändig för samhällsviktig verksamhet över tid.

1.3 Rapportens disposition

Rapporten inleds med en kortfattad redogörelse över beredskapssystemet och Riksarkivet som beredskapsmyndighet. Här ges även en sammanfattande analys av rättsliga krav på informationssäkerhet och bevarande (avsnitt 2). Det följande avsnittet innehåller en översiktlig inventering av hur den samhällsviktiga informationen är spridd i tre i beredskapssektorer (avsnitt 3). Därefter analyseras hinder som har identifierats för att skydda och bevara informationen (avsnitt 4). I det avslutande avsnittet presenterar Riksarkivet sina förslag på åtgärder för att stärka skyddet av och säkerställa ett långsiktigt bevarande av samhällsviktig information (avsnitt 5).

2. Det svenska civila försvaret

2.1 Det civila beredskapssystemet

Sveriges totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret. Den civila beredskapen handlar om förmågan att förebygga och hantera fredstida kriser, höjd beredskap och krig. Beredskapssystemet omfattar hela samhället: myndigheter, kommuner, regioner, företag och frivilliga. Arbetet syftar till att skydda civil befolkningen och säkerställa att de viktigaste samhällsfunktionerna fungerar även vid krigsfara eller krig. Vid högsta beredskap ska all samhällsviktig verksamhet som bedrivs stödja totalförsvaret.

Det civila försvaret är indelat i tolv beredskapssektorer efter olika samhällsfunktioner, exempelvis sjukvård, transporter och livsmedelsförsörjning. En viktig samhällsfunktion är en sådan funktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. De viktiga samhällsfunktionerna upprätthålls och säkerställs av olika samhällsviktiga verksamheter. Samhällsfunktionerna är styrande för att identifiera de samhällsviktiga verksamheterna och de samhällsviktiga verksamheter som är nödvändiga för totalförsvaret. En viktig samhällsfunktion bärs upp av flera aktörer i samhället, det vill säga offentliga aktörer som myndigheter, kommuner och regioner samt privata aktörer som näringslivet och civilsamhällsorganisationer.⁴

Myndigheternas uppgifter och roller är reglerade i förordningen (2024:524) om statliga myndigheters beredskap (beredskapsförordningen). Samtliga statliga myndigheter ska bland annat identifiera samhällsviktig verksamhet inom sitt ansvarsområde, bedriva ett systematiskt arbete för att kunna upprätthålla den egna samhällsviktiga verksamheten och analysera hot och risker som kan hota förmågan hos den samhällsviktiga verksamheten.⁵ Myndigheter med verksamhet som är av särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret är beredskapsmyndigheter.⁶ De 67 beredskapsmyndigheterna ska bland annat verka för att övriga statliga myndigheter, kommuner, regioner, och företag utvecklar sin beredskapsförmåga.⁷ Majoriteten av beredskapsmyndigheterna ingår i en beredskapssektor⁸ men vissa gör det inte.⁹ Varje sektor leds av en sektorsansvarig myndighet som ska leda arbetet med att samordna åtgärder både inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. I den sektorsansvariga myndighetens uppgifter

⁴ Myndigheten för civilt försvar, *Lista med de viktigaste samhällsfunktionerna, Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap*, 2026, s. 4–5.

⁵ 7 § förordningen (2024:524) om statliga myndigheters beredskap (beredskapsförordningen).

⁶ Bilaga 1 beredskapsförordningen.

⁷ 20 § beredskapsförordningen.

⁸ Bilaga 2 beredskapsförordningen.

⁹ Migrationsverket, Myndigheten för psykologiskt försvar, Riksantikvarieämbetet och Skolverket är beredskapsmyndigheter med verksamhet som upprätthåller viktiga samhällsfunktioner utan hemvist i en beredskapssektor (migration och befolkningsrörelser, kulturarv och .

ingår att driva på arbetet inom beredskapssektorn, stödja beredskapsmyndigheterna och verka för att arbetet samordnas med andra aktörer.

I beredskapssystemet har vissa aktörer ett särskilt uppdrag att samordna verksamheter och insatser inom ett geografiskt område. Kommuner ansvarar för arbetet på lokal nivå och länsstyrelserna på regional nivå. Det finns även sex civilområdesansvariga länsstyrelser som har ett utökat ansvar för civilt försvar och samordning med det militära försvaret.¹⁰

2.2 Riksarkivet i beredskapssystemet

Riksarkivet är sedan juli 2025 beredskapsmyndighet och ingår i beredskapssektorn Försörjning av grunddata. Som beredskapsmyndighet bidrar Riksarkivet till arbetet i flera beredskapsforum och nätverk. Ett av Riksarkivets viktigaste uppdrag som beredskapsmyndighet är att stärka andra aktörers beredskapsförmåga att långsiktigt bevara och tillgängliggöra samhällsviktig information. Riksarkivet har genom uppdraget som beredskapsmyndighet getts förbättrade möjligheter att styra och ge stöd åt andra myndigheter och enskilda aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet.

Beredskapssektorn *Försörjning av grunddata* ska säkerställa att grundläggande information (grunddata)¹¹ om personer, företag, fastigheter och geografi är tillgänglig för olika aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet även i händelse av fredstida kriser eller vid krigsfara och ytterst krig. I sektorns ansvar ingår att informationen ska finnas kvar över tid utan att förstöras eller förvanskas samt att den ska skyddas mot obehörig insyn.¹² Begreppet grunddata rymmer dock inte all information som är nödvändig för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid allvarliga samhällsstörningar eller för att återskapa samhällsviktig verksamhet efter en sådan situation. Riksarkivets roll i beredskapssektorn är att ha ett strategiskt ansvar att säkerställa långsiktigt bevarande och tillgänglighet för information som är nödvändig för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. I beredskapssektorn tillför Riksarkivet ett breddat strategiskt perspektiv som även innefattar säkerställandet av den samhällsviktiga informationen som förekommer inom övriga beredskapssektorer, det vill säga mer än grunddata. Därigenom bidrar Riksarkivet till att stärka det civila försvarets förmåga i stort att upprätthålla en fungerande informationshantering. För att ytterligare förstärka förmågan ser Riksarkivet att det behövs enhetliga krav på långsiktigt bevarande av samhällsviktig information som träffar samtliga aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet.

¹⁰ Länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skånes län är civilområdesansvariga länsstyrelser.

¹¹ Med grunddata avses uppgifter inom den offentliga förvaltningen som flera aktörer har bebov av och som är viktiga i samhället, se betänkandet *Struktur för ökad motståndskraft*, SOU 2021:25, s.234.

¹² Se betänkandet *Struktur för ökad motståndskraft, slutbetänkande av utredningen om civilt försvar*, SOU 2021:25, s. 234 ff. och prop 2024/25:34, s. 132 ff.

2.2.1. Aktiviteter för att stärka förmågan i beredskapssystemet

Riksarkivet har under perioden 2026–2028 beviljats medel för projektet Stärka näringslivets förmåga att skydda sin samhällsviktiga information.¹³ Projektet syftar till att i samarbete med branschorganisationer och företag som bedriver samhällsviktig verksamhet ta fram riktlinjer och stödmaterial för att bevara och skydda samhällsviktig information så att denna är tillgänglig i händelse av en kris eller krig. En annan målsättning med projektet är att ta fram tjänster som motsvarar dessa aktörers behov för att kunna säkerställa ett långsiktigt bevarande av och tillgång till informationen.

Riksarkivets projekt är ett viktigt steg för att etablera rutiner och kontinuerligt arbete med samhällsviktig information. Målet är att arbetet med samhällsviktig information ska vara en integrerad del av beredskapsförmågan hos de företag som bedriver samhällsviktig verksamhet.

Andra prioriterade insatser kring samhällsviktig information avser stöd, tillsyn och översyn av föreskrifter. Det handlar till exempel om att ta fram stödmaterial för samhällsviktig information och att prioritera beredskapsmyndigheterna i tillsynen och genomföra inspektioner som är riktade mot samhällsviktig information. Inspektionerna ger en nulägesbild av hur informationen hanteras och kan användas för att identifiera eventuella behov av åtgärder för att stärka skyddet för att informationen ska kunna bevaras långsiktigt och finnas tillgänglig. Riksarkivet kommer även att se över de generella föreskrifterna utifrån perspektivet att stärka skyddet för samhällsviktig information.

2.2.2 Några samarbeten för stärkt beredskapsförmåga

Riksarkivet har som ett led i beredskapsarbetet inlett ett samarbete med myndigheterna i programmet Nationell it-drift i samverkan (Nitis) om tjänster för datasäkring. Samverkansprogrammet Nitis har sin grund i tidigare regeringsuppdrag och i förordningen (2024:1005) om samordnad och säker statlig it-drift. Nitis arbete utgår även krav om samverkan i beredskapsförordningen och syftar till att säkra den statliga it-driften utifrån det allvarliga omvärldsläget och de krav som totalförsvaret ställer.¹⁴

Ett centralt forum för beredskapsplanering för kulturarvsfrågor är Rådet för skydd av kulturarv, där bland annat Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Kungl. biblioteket, Myndigheten för civilt försvar, länsstyrelserna och Statens fastighetsverk ingår. Rådet verkar för att identifiera behov av beredskapsåtgärder för att skydda kulturarvet. Behoven ska sammanställas och redovisas till regeringen.

¹³ Beslut om medel från anslag 2:4 Krisberedskap 2026-2028 till Riksarkivet, dnr RA-KS 2025/01502.

¹⁴ Nationell it-drift i samverkan, Det här är Nitis (2025).

2.3 Rättsliga krav på informationssäkerhet och bevarande

Riksarkivet analyserade de rättsliga kraven på informationssäkerhet och bevarande i det tidigare regeringsuppdraget.¹⁵ I redovisningen kunde vi konstatera att det finns flera olika regelverk för skyddad information som behandlas i bland annat samhällsviktiga verksamheter men det saknas motsvarande krav på långsiktigt bevarande av informationen.

Gällande informationssäkerhet finns det olika slags krav på åtgärder i exempelvis förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap, säkerhetsskyddslagen (2018:585), lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation och cybersäkerhetslagen (2025:1506).¹⁶ Regelverken skyddar den omedelbara användningen av information mot att utsättas för till exempel angrepp eller förstörelse. Det handlar om att skydda uppgifterna i den miljö och under den tid de behandlas. Däremot innehåller kraven på informationssäkerhet inget om att informationen ska kunna bevaras under en längre tid.

Den reglering som finns med krav på långsiktigt bevarande av information utgörs i princip uteslutande av bestämmelser i arkivlagen (1990:782) och arkivförordningen (1991:446). Riksarkivet har också meddelat föreskrifter som bland annat syftar till att skydda och bevara arkiv hos statliga myndigheter. Genom arkivlagstiftningen säkerställs ett långsiktigt bevarande av information från framför allt den offentliga sektorn. Regleringen i kommuner och regioner kan skilja sig åt då det finns närmare 300 kommunala och regionala arkivmyndigheter som utfärdar egna regelverk och riktlinjer om bevarande och gallring av allmänna handlingar. Avsaknaden av enhetliga krav för bevarande i den kommunala sektorn kan resultera i att samma slags information värderas olika hos de kommunala aktörerna. Samhällsviktig information kan gå förlorad.

Riksarkivet får visserligen ta emot arkivmaterial från enskilda¹⁷ men eftersom arkivlagstiftningen inte gäller för dessa uppställs där inget krav på långsiktigt bevarande. Den föreskriftsrätt¹⁸ som tillkommer Riksarkivet gäller enbart i fråga om statliga myndigheters arkiv, och alltså inte för kommunala och enskilda arkivbildare.¹⁹

¹⁵ *Regeringsuppdraget samhällsviktig information*, dnr RA-KS 2024/00992.

¹⁶ Cybersäkerhetslagen ersätter lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

¹⁷ 13 § arkivlagen.

¹⁸ 11 § arkivförordningen.

¹⁹ Förslag om att utöka arkivlagstiftningens omfattning till enskild sektor har dock under senare år lämnats av ett antal offentliga utredningar genom att införa offentlighetsprincipen i delar av verksamheterna i fristående skolor och privat hälso- och sjukvård. Förslagen har syftat till att öka insynen i offentligt finansierad verksamhet inom välfärdssektorn och skulle bl.a. medföra att arkivlagstiftningen blir tillämplig inom dessa. Se bl.a. *Offentlighetsprincipen eller insynslag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet*, SOU 2024:28.

3 Samhällsviktig information i tre beredskapssektorer

Dagens beredskapssystem omfattar närmare 70 statliga myndigheter och ett flertal andra aktörer. Inventeringen i uppdraget har därför utgått från ett urval av beredskapssektorer som ska ge en representativ bild av den samhällsviktiga informationens spridning i beredskapssystemet. Riksarkivet har valt att fokusera på tre beredskapssektorer – *Elektroniska kommunikationer och post, Försörjning av grunddata och Hälsa, vård och omsorg*. Kartläggningen koncentreras också till ett par viktiga samhällsfunktioner inom respektive beredskapssektor, nämligen *elektroniska kommunikationer, grunddata, försörjning av sjukvårdsprodukter och hälso- och sjukvård*.

Inventeringsarbetet genomfördes tillsammans med sektorsansvariga myndigheter, ett par beredskapsmyndigheter och andra aktörer i de tre beredskapssektorerna. Samtliga har en roll i de valda sektorerna, antingen med ett övergripande ansvar för området eller som verksamhetsutövare.

I följande avsnitt beskrivs de tre beredskapssektorernas verksamhet, aktörer och information samt vilka brister, risker och utmaningar som finns avseende bevarande och tillgängliggörande av samhällsviktig information i den valda samhällsfunktionen i sektorn. En mer omfattande redovisning av inventeringen presenteras i bilaga 1, *Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer*.

3.1 Elektroniska kommunikationer och post

Exempel på samhällsviktig information beredskapssektorn:

- Information om hur internettrafik som dirigeras
- Kartor över nät, kablar och master samt ritningar över byggnader

Beredskapssektorn *Elektroniska kommunikationer och post* ska bland annat säkerställa att elektroniska kommunikationstjänster och tjänster som förmedlar brev, paket och digital post fungerar.²⁰ Post- och telestyrelsen (PTS) är sektorsansvarig myndighet. Andra myndigheter i sektorn är Affärsverket Svenska kraftnät, Myndigheten för civilt försvar och Trafikverket.

Verksamhet, aktörer och information

Området elektroniska kommunikationer regleras bland annat av lagen om elektronisk kommunikation, cybersäkerhetslagen och säkerhetsskyddslagen. Den centrala myndigheten för området, PTS, kan utöva tillsyn och får meddela föreskrifter utifrån nämnda regelverk. Aktörer som vill tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och tjänster måste även göra en anmälan till PTS.

Området elektroniska kommunikationer kännetecknas av många olika aktörer som är beroende av varandra. Det finns hundratals operatörer som bedriver olika typer av verksamhet. Vissa tillhandahåller tjänster, vissa

²⁰ Beredskapssektorn omfattar de viktiga samhällsfunktionerna Digital infrastruktur, Elektronisk kommunikation och Post.

tillhandahåller nät eller både och.²¹ Den samhällsviktiga verksamheten utförs huvudsakligen av privata aktörer. På lokal nivå ägs en stor del av bredbandsinfrastrukturen, så kallade stadsnät, av kommunala bolag. PTS svarar för en begränsad del av den samhällsviktiga verksamheten.

Den samhällsviktiga informationen finns alltså framför allt hos privata aktörer och kommunala bolag. Det handlar om information som behövs för att nät och tjänster ska fungera och kunna drivas, till exempel information om hur trafik ska dirigeras och kartor över nät, kablar och master samt ritningar över byggnader.²²

I inventeringen framkom att det idag finns en låg kunskap om samhällsviktig information i allmänhet och i synnerhet om vilken samhällsviktig information som ska finnas kvar för alltid eller finns kvar en längre tid.²³

Utmaningar för en långsiktig tillgång till samhällsviktig information

Strukturen inom elektroniska kommunikationer innebär att den samhällsviktiga informationen är spridd hos många olika slags privata aktörer. Mängden aktörer, deras varierande ansvar och storlek utgör i sig en risk eftersom det finns få förutsättningar att samordna och värdera informationen. Mindre och lokala aktörer kan dessutom ha svårt att bygga kompetens och resurser för att hantera informationen långsiktigt. Spridningen kan också medföra att det uppstår luckor om en aktör upphör med sin verksamhet och informationen försvinner. En sådan situation påverkar förmågan att upprätthålla den viktiga samhällsfunktionen, den kanske bara fungerar i viss utsträckning eller inte alls vid större samhällsstörningar.

4.3 Försörjning av grunddata

Exempel på samhällsviktig information:

- Folkbokföringsuppgifter
- Fastighetsinformation
- Geografiskinformation

Beredskapssektorn *Försörjning av grunddata* ska säkerställa att grundläggande information om personer, företag, fastigheter och geografi är tillgänglig för olika aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet även i händelse av fredstida kriser eller vid krigsfara och ytterst krig. Skatteverket är sektorsansvarig myndighet. Andra myndigheter i sektorn är Bolagsverket, Lantmäteriet, Myndigheten för digital förvaltning och Riksarkivet.

²¹ PTS, *Inritkning i totalförsvarsarbetet för sektorn elektronisk kommunikation 2020-2025*, PTS-ER 2019-29, s. 36-37.

²² Bilaga 1, Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer, s-2-3.

²³ Bilaga 1, Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer, s.3.

Verksamhet, aktörer och information

För området grunddata finns olika verksamhetsspecifika regelverk. Skatteverket ansvarar bland annat för frågor om folkbokföring. Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder.

Lantmäteriet har ett nationellt samordningsansvar för produktion, samverkan, tillhandahållande och utveckling inom området för geografisk information och fastighetsinformation (geodataområdet). Myndigheten ska bl.a. verka för en nationell enhetlig geodetisk infrastruktur och ansvara för de nationella geodetiska referensnäten. Myndigheten ska även tillgodose försvarets behov av geografisk information och fastighetsinformation.

Den samhällsviktiga verksamheten handlar om informationsförsörjning, att se till att grunddata kan tillhandahållas och användas av olika aktörer i samhället. Många tjänster med grunddata som samhället är beroende av tillhandahålls genom privata aktörer, kommuner och andra myndigheter.

Den samhällsviktiga information som utgör grunddata finns hos de ansvariga myndigheterna, i detta fall Skatteverket och Lantmäteriet. Det har också konstaterats att grunddata är särskilt samhällskritisk. Informationen har betydelse för nationens suveränitet och nödvändig för att kunna återuppbygga ett samhälle efter en väpnad konflikt. I ett sådant läge är det essentiellt att grundläggande information om vem som är vem, vem som äger vad samt vilka gränser som finns tex. kring fastigheter finns bevarad.²⁴

Vid inventeringen framkom att både Skatteverket och Lantmäteriet identifierar problem och praktiska hinder kopplat till undanförsel. Det handlar alltså om hinder för att skydda informationen i händelse av krigsfara eller krig. Det finns till exempel behov att på nationell nivå få tydlighet i frågan om möjligheten att föra över information ett annat land, populärt kallat dataambassader.²⁵

Utmaningar för en långsiktig tillgång till samhällsviktig information

Sektorn *Försörjning av grunddata* kännetecknas av att stora resursstarka myndigheter med hög it-kompetens svarar för den samhällsviktiga verksamheten. Den samhällsviktiga informationen finns alltså på myndigheterna och utgörs av stora samlade, välstrukturerade informationsmängder. Det är myndigheter med lång erfarenhet och kompetens ifråga om it-drift, informationsutbyten och informationsförsörjning. För statliga myndigheter finns också goda förutsättningar att ta fram ändamålsenliga och effektiva regler som säkerställer ett långsiktigt bevarande och tillgängliggörande av samhällsviktig information. Utmaningarna kring samhällsviktig information ligger här framför allt runt praktiska frågor med att säkra tillgången till informationen,

²⁴ En ny struktur för de statliga myndigheternas arbete med beredskap, (SOU 2021:25), s.234.

²⁵ Bilaga 1, *Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer*, s.5..

för att även andra aktörers samhällsviktiga verksamheter ska fungera vid samhällsstörningar. En mer övergripande risk inom sektorn är att fokus hamnar på att säkerställa tillgången till grunddata hos de myndigheter som ingår i beredskapssektorn. Samhällsviktig information omfattar mer än så och är helt essentiell för att viktiga samhällsfunktioner ska upprätthållas.

4.4 Hälsa, vård och omsorg

Exempel på samhällsviktig information i beredskapssektorn:

- Register om behörigheter i hälso- och sjukvården
- Läkemedelsregister
- Patientjournaler

Beredskapssektorn *Hälsa, vård och omsorg* ska bland annat säkerställa att försörjning av sjukvårdsprodukter²⁶ och hälso- och sjukvård fungerar vid en fredstida kris, höjd beredskap eller krig. Socialstyrelsen är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn. Övriga myndigheter i sektorn är E-hälso-myndigheten, Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket.

Verksamhet, aktörer och information

Områdena hälso- och sjukvård samt läkemedelsförsörjning omfattas av flertalet olika regelverk.²⁷ För läkemedelsområdet finns både internationella och nationella regelverk kring till exempel dokumentation, tillstånd och rapportering av biverkningar.

Inom området hälso- och sjukvård har Socialstyrelsen till uppgift att bland annat ansvara för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom hälso- och sjukvårdsområdet och medicinsk verksamhet. Myndigheten får även meddela föreskrifter. Huvudansvaret för hälso- och sjukvården vilar däremot på landets 21 regioner och den samhällsviktiga verksamheten utförs av både offentliga och privata vårdgivare.

Försörjning av sjukvårdsprodukter involverar flera olika aktörer, läkemedelsföretag, apotek och vårdgivare såväl som statliga myndigheter med tillstånds-, normerings- och tillsynsuppdrag. Läkemedelsverket ansvarar bland annat för kontroll och tillsyn av både läkemedel och medicintekniska produkter.

Den samhällsviktiga informationen är spridd hos aktörerna i sektorn. De statliga myndigheterna ansvarar för centrala register som behövs för att verksamheter inom hälso- och sjukvård samt läkemedelsförsörjningen ska fungera. Exempel på sådana register är antidotregistret, donationsregistret

²⁶ Tidigare var denna samhällsfunktion uppdelad i två: försörjning av sjukvårdsprodukter och läkemedelsförsörjning.

²⁷ Till exempel hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), patientlagen (2014:821) och patientdatalagen (2008:355) samt läkemedelslagen (2015:315), lagen (2009:366) om handel med läkemedel och lagen (2021:600) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om medicintekniska produkter..

och registret över legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. När det gäller hälso- och sjukvård finns vårdinformationen, exempelvis patientjournaler, hos de olika vårdgivarna.²⁸ Den långsiktiga tillgången till vårdinformation varierar dock mellan regionerna eftersom vårdinformation från privata vårdgivare som finansieras av regionen överförs och bevaras hos regionarkivet i vissa regioner men inte i andra.²⁹

I inventeringen har myndigheterna lyft utmaningar som rör skyddet av samhällsviktig information. Det handlar till exempel om reservsystem, backup-lösningar och behovet av redundans för att kunna återställa information efter ett angrepp och förstörelse.³⁰

Utmaningar för en långsiktig tillgång till samhällsviktig information

Ett utmärkande drag i de två samhällsfunktionerna hälso- och sjukvård och försörjning av sjukvårdsprodukter är att ansvaret för områdena ligger på olika nivåer, i ena fallet hos regionerna och i det andra hos staten. Den samhällsviktiga verksamheten utförs dock av många olika aktörer, både kommunala och privata. De centrala myndigheterna har både samordnande och reglerande roller och ansvarar för register som är nödvändiga för att andra verksamheten hos aktörer i sektorn ska fungera. Detta innebär att den samhällsviktiga informationen är spridd hos en mängd skiftande aktörer.

Liksom för beredskapssektorn *Elektroniska kommunikationer och post* medför strukturen med många skiftande aktörer en risk. Till exempel får utbildningar och verksamhetsnedläggningar konsekvenser för stabiliteten i sektorn och tillgången till den information som krävs för att upprätthålla verksamheterna vid kris och krig. Strukturen med många aktörer ger inte heller förutsättningar för att informationen ska hållas samman och vara ordnad på ett liknande sätt.

De rättsliga kraven inom respektive områden påverkar också spridningen av och tillgången till samhällsviktig information. Regleringen på läkemedelsområdet medför att mycket av företagets information rapporteras in till myndigheterna. Motsvarande gäller inte för vårdinformation då det finns olika krav och lösningar för den långsiktiga tillgången för offentliga och privata vårdgivare.

²⁸ Bilaga 1, *Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer*, s.6-8.

²⁹ Region Stockholm, *Långsiktig tillgång till vårdinformation upprättad på uppdrag av region*, Dnr ARK 2024/152.

³⁰ Bilaga 1, *Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer*, s.8.

4. Identifierade hinder för att skydda och bevara samhällsviktig information

I detta avsnitt redovisas hinder för att säkerställa en långsiktig tillgång till samhällsviktig information. Med hinder avser risker för att informationen inte bevaras såväl som risker för att information inte skyddas tillräckligt och därmed riskerar att skadas eller förstöras. Tillgången till samhällsviktig information är central vid kris eller krig. Viktiga samhällsfunktioner riskerar att inte fungera fullt ut eller att helt upphöra att fungera om nödvändig informationen inte finns kvar eller inte är tillgänglig.

Avsnitt 5.1 innehåller en sammanfattande analys av förutsättningarna för att säkerställa en långsiktig tillgång till samhällsviktig information i beredskapssystemet baserat på inventeringen. Resultatet från inventeringen och iakttagelser från Riksarkivets beredskapsarbete har lett fram till de problemområden som presenteras i avsnitt 5.2. och 5.3.

4.1 Olika förutsättningar för att skydda och bevara samhällsviktig information

Förutsättningarna för att säkerställa att samhällsviktig information bevaras och finns tillgänglig även vid kris, krig eller höjd beredskap skiftar mellan de tre beredskapssektorerna. Förutsättningarna är också som mest skiftande i samhällsfunktioner där verksamheterna är uppdelade på flera skilda aktörer eftersom det saknas överblick över och enhetliga krav och riktlinjer för samhällsviktig information.

Att informationen är spridd hos flera olika slags aktörer medför en risk ifråga om stabilitet och förmågan att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid samhällsstörningar. När privata aktörer ombildas eller upphör med sin verksamhet kan information som är kritisk för samhällets funktionalitet försvinna eftersom ingen längre ansvarar för den och det saknas grundläggande krav på långsiktigt bevarande. Mindre aktörer kan också ha bristande resurser och kompetens som påverkar informationshantering. Informationen har i vissa fall inte betydelse i den enskilda aktörens verksamhet men den kan ha avgörande betydelse för andra aktörer eller för en samhällsviktig funktion som helhet. En bristande tillgång på information kan alltså få allvarliga konsekvenser för hela beredskapssystemet.

Offentliga aktörer som svarar för samhällsviktiga verksamheter har ofta ett bättre utgångsläge. Där finns redan en rättslig reglering genom arkivlagstiftningen med tillhörande föreskrifter som möjliggör ett fungerande regelverk för långsiktig tillgång till samhällsviktig information. För statliga myndigheter finns också insatser och samordnade lösningar för att stärka förmågan att upprätthålla en fungerande informationshantering. Utmaningarna handlar snarare om praktiska frågor för att öka skyddet av och tillgången till informationen vid kris eller krig.

En annan utmaning är att det idag är upp till varje aktör att kartlägga och identifiera vilka av de egna informationsmängderna som utgör samhällsviktig information. Utan enhetliga krav finns en risk att information som är

nödvändig för samhällsviktiga verksamheter förbises, prioriteras ned eller inte bedöms som samhällsviktiga.

Det finns alltså en sårbarhet i beredskapssystemet eftersom aktörerna kan värdera och hantera den samhällsviktiga informationen på helt olika sätt, framför allt inom kommunala och privata sektorn. Det saknas garantier för en långsiktig tillgång till informationen i kritiska situationer. Samhällsviktig information utgör i många fall en helhet med tanke på de många olika beroenden som finns mellan olika verksamheter och aktörer. Det är därför direkt nödvändigt att ha ett helhetsperspektiv på samhällsviktig information för att stärka motståndskraften i de samhällsviktiga funktionerna.

4.2 Avsaknaden av enhetlig övergripande reglering skapar brister i beredskapssystemet

Den samhällsviktiga informationen är essentiell för att samhället ska fortsätta fungera vid kris, höjd beredskap eller krig. Om informationen inte finns tillgänglig kan viktiga samhällsfunktioner inte upprätthållas eller återskapas efter en samhällsstörning. Viktiga samhällsfunktioner kan då helt slås ut till följd av brister i denna hantering. Att ha kontroll och ordning på den samhällsviktiga informationen är en förutsättning för beredskapsförmågan. Det är därför en brist i dagens system att det saknas en sammanhållen och enhetlig reglering på övergripande nivå som säkerställer en långsiktig tillgång till samhällsviktig information.

Som framgått tidigare träffar arkivlagens krav på bevarande endast allmänna handlingar. Statliga myndigheter, kommuner och regioner har därigenom ett grundläggande krav på bevarande av samhällsviktig information. Det saknas dock enhetliga bestämmelser om bevarande för kommuner och regioner vilket innebär att bevarandet kan skilja sig åt mellan olika kommuner och regioner och det ingen myndighet har ett övergripande ansvar för detta. Bevarandet av privata vårdgivares patientjournaler är ett sådant exempel från inventeringen. Liknande situationer kan uppstå för bevarande av samhällsviktig information från skolverksamheten, äldreomsorgen och socialtjänsten där det förekommer offentligt finansierade privata utförare. Även i beredskapssektorer där det förekommer många privata aktörer skiljer sig bevarandet åt mellan de olika aktörerna. Samma slags information kan med andra ord hanteras och värderas olika med stor risk för lyckor i informationen eller att den inte kan återfinnas på grund av olikheter i hur den har ordnats och bevarats.

Samhällsviktig information hos privata aktörer omfattas inte av några grundläggande krav på bevarande. Det är alltså upp till varje aktör att bedöma om och hur informationen ska bevaras långsiktigt. Att avgöra vilken betydelse den samhällsviktiga informationens har över tid kan vara svårt. Det är sällan tillräckligt att utgå från den egna organisationens behov av informationen eftersom informationen kan vara nödvändig för att andra aktörer ska kunna utföra vissa uppgifter eller för helheten inom samhällsfunktionen. Vid samhällsstörningar kan också oförutsedda behov av informationen uppstå. Det är alltså nödvändigt att ur ett beredskapsperspektiv

betrakta samhällsviktig information som en helhet och inte som en angelägenhet för de enskilda aktörerna.

Om informationen inte har bevarats kan det få konsekvenser för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter om krig skulle bryta ut eller vid en kris och detta kan försvåra möjligheterna att återställa samhället när situation är över. Vid en omfattande press finns en risk att viktiga samhällsfunktioner helt upphör fungera och systemet faller ihop. Den information som finns kvar är kanske inte fullständig eller tillräcklig för att kunna bedriva eller återstarta en samhällsviktig verksamhet. Frågan måste lösas nu innan en skarp situation uppstår. I ett sådant läge är det för sent.

För att stärka förmågan i beredskapssystemet behövs en enhetlig reglering på en översiktlig nivå som säkerställer ett långsiktigt bevarande av samhällsviktig information hos samtliga aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet. En sådan reglering behöver också förenas med anpassade föreskrifter om bevarande, möjlighet att utöva tillsyn och vidta åtgärder om aktörerna missköter hanteringen av informationen.

4.3 Brister i skyddet av en långsiktig tillgång till samhällsviktig information

Av avgörande betydelse är att samhällsviktiga informationen rent faktiskt ges ett fullgott skydd. Här finns det idag flera utmaningar. Det handlar till exempel om att aktörerna i beredskapssystemet inte har samma möjligheter att säkra sin information. Det handlar också om att det saknas insatser och resurser för att på ett strategiskt och systematiskt sätt arbeta med preventiva skyddsåtgärder. Problembilderna ser lite olika ut beroende på om informationen är digital eller analog.

4.3.1 Digital samhällsviktig information

Information som har identifierats som samhällsviktig behöver ett starkt skydd för att fortsätta vara tillgänglig vid kris eller krig. Samhällsviktig information kan också behöva hanteras på olika sätt beroende på informationens betydelse för att upprätthålla samhällsviktiga och totalförsvarsviktiga verksamheter. Det finns behov av att datasäkra den samhällsviktiga informationen, det vill säga att säkra informationen på flera geografiska platser för att skydda och kunna återställa den vid en störning.

Datasäkring i staten

Inom staten pågår sedan ett par år tillbaka ett arbete med olika lösningar för datasäkring av beredskapsmyndigheternas samhällsviktiga digitala information. Det sker inom Nitis, ett samverkansprogram för att säkra den statliga it-driften utifrån det allvarliga omvärldsläget och de krav som totalförsvaret ställer. Nitis tillhandahåller både stöd för att identifiera, klassificera och prioritera samhällsviktig information och enhetliga tjänster för datasäkring av

sådan information.³¹ Det saknas dock krav på att anslutning till tjänsterna vilket innebär att frågan om datasäkring kan prioriteras ned.

Vad gäller staten har Riksarkivet dock goda möjligheter att meddela föreskrifter med krav på långsiktigt skydd av samhällsviktig information vilket kan bidra till att samhällsviktig digital information hos statliga myndigheter datasäkras i tillräcklig utsträckning.

Dataambassader

En särskild fråga kring datasäkring är möjligheten att kunna lagra information i ett annat land, s.k. dataambassader. En sådan möjlighet är ett viktigt komplement till nationella datacenter för att säkerställa bevarande och tillgång till informationen även i de värsta scenarierna.

Bristande förutsättningar för andra aktörer än statliga

En stor del av den information som är kritisk för att viktiga samhällsfunktioner ska fungera finns i enskild och kommunal sektor. Idag saknas enhetliga lösningar för datasäkring för kommuner, regioner och privata aktörer. Det innebär att det finns en risk att samhällsviktig information från privata och kommunala aktörer inte har ett fullgott skydd. Informationens spridning på många aktörer och bristen på enhetligt skydd kan i sin tur medföra att informationen inte finns tillgänglig och kan användas för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid en allvarlig samhällsstörning.

Det finns därför behov av en samordnad lösning som erbjuds brett i beredskapssystemet för att hålla ihop den samhällsviktiga informationen. Utan ett tillräckligt skydd finns det en risk att viktiga samhällsfunktioner inte fungera fullt ut om det saknas information från någon aktör.

4.3.2 Analog samhällsviktig information

Analog samhällsviktig information finns ofta i ett exemplar vilket innebär det inte går att återställa informationen om den förstörs. En förstörelse av information kan dessutom medföra att viktiga samhällsfunktioner inte går att återskapa fullt ut. Samhällsviktig information på analoga databärare behöver alltså säkerhetskopieras, undanföras eller digitaliseras.

I händelse av en fredstida kris, höjd beredskap eller krig kan handlingar skyndsamt behöva evakueras eller undanföras för att skydda dem mot skada eller förstörelse. Riksarkivet anser dock att undanförelse av stora arkivbestånd inte är en effektiv eller lämplig beredskapsåtgärd.³² De områden som handlingarna ska flyttas till kan vara otillgängliga eller osäkra på grund av säkerhetsläget. Handlingarna kan i en sådan situation inte flyttas till den

³¹ Rådet för skydd av kulturarv har också uppmärksammat behovet av datasäkring, där benämnt nationell skyddad lagringsyta, *Behov av skyddsåtgärder för skydd av kulturarv samt en prioritering, Delredovisning 2 från regeringsuppdraget Rådet för skydd av kulturarv*, (2026).

³² Riksarkivet konstaterade 1948 i en utredning av erfarenheter av undanförelse av arkiv under andra världskriget att undanförelse är en olämplig åtgärd.

plats som var utsedd. Fordon som behövs för att flytta handlingarna kanske inte finns tillgängliga eftersom de behövas för att upprätthålla andra mer prioriterade funktioner i samhället.³³

Digitalisering är därför en mer effektiv åtgärd när det gäller information. Det är informationen i handlingarna som behöver skyddas och sällan artefakten i sig. I Ukraina har till exempel digitalisering varit den främsta åtgärden för att säkerställa en fortsatt tillgång till landets arkivinformation. Det är därför angeläget att digitalisera samhällsviktig information som är nödvändig för totalförsvaret och information som är väsentlig för att återskapa viktiga samhällsfunktioner. Sådan information kanske inte används dagligdags men den kan bli högaktuell vid en kris, höjd beredskap eller krig.

³³ Se mer om digital beredskap i Riksarkivets *Lägesbild för arkiv och beredskap 2026*, <https://riksarkivet.se/lagesbild-for-arkiv-och-beredskap> [Hämtad 2026-02-24].

5 Åtgärder för att skydda och bevara samhällsviktig information

Redovisningen av centrala behov av åtgärder utgår från inventering och från observationer som uppmärksammas i uppdraget som beredskapsmyndighet. En del av förslagen lämnades i den förra redovisningen men de är fortfarande aktuella och centrala för att säkerställa ett långsiktigt bevarande av och tillgång till samhällsviktig information i beredskapssystemet.

Riksarkivet anser att det är angeläget att arbetet med samhällsviktig information intensifieras och prioriteras. Om inga åtgärder vidtas finns det en risk att beredskapsförmågan inte är tillräcklig och Sverige är oförberett vid krig, kris eller höjd beredskap.

5.1 Ge samhällsviktig information ett grundläggande skydd i arkivlagen

Arkivlagen behöver utökas och omfatta en enhetlig övergripande reglering av samhällsviktig information för att viktiga samhällsfunktioner ska kunna upprätthållas vid kris, höjd beredskap eller krig, eller för att återstarta verksamheten efter en sådan situation.

Beredskapssystemet behöver stärkas med en enhetlig övergripande reglering som säkerställer ett långsiktigt bevarande av och tillgång till samhällsviktig information.

Som framgått tidigare behöver samhällsviktig information ses i ett större samhällsperspektiv – som en enhet. Informationen i en beredskapssektor hänger ihop, det som är av mindre betydelse för en aktör kan ha avgörande betydelse för en annan. Enstaka brister i tillgången till samhällsviktig information kan få förödande konsekvenser för samhällets funktionalitet vid samhällsstörningar.

För beredskap och informationssäkerhet finns rättsliga krav som omfattar både offentliga och privata aktörer.³⁴ Det saknas däremot motsvarande krav på långsiktigt bevarande av samhällsviktig information. Arkivlagen och föreskrifter som meddelas med stöd av den omfattar grundläggande regler för bevarande av allmänna handlingar. Statliga myndigheter omfattas av Riksarkivets föreskrifter och kan ges en sammanhållen reglering kring bevarandet. Kommuner och regioner har dock inte några gemensamma enhetliga krav som säkerställer bevarandet. För privata aktörer saknas en sådan reglering helt.

Riksarkivet har som beredskapsmyndighet en förstärkt roll i beredskapssystemet, men det är inte möjligt att enbart genom stöd och rådgivning åstadkomma den stärkta beredskapsförmågan som är nödvändig. Det finns en risk att proaktivt arbete med säkerhets- och bevarandeåtgärder prioriteras ned och det saknas även verktyg för att vidta åtgärder vid misskötsel. Enbart

³⁴ Till exempel lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap och lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen. Till exempel i säkerhetsskyddslagen, lagen om elektroniska kommunikation och cybersäkerhetslagen.

frivilliga åtgärder kan inte säkerställa den nödvändiga förstärkningen av beredskapsförmågan för att ge samhällsviktig information ett tillräckligt skydd.

Med en övergripande enhetlig reglering av samhällsviktig information höjs förmågan i hela beredskapssystemet och motståndskraften i samhällsviktiga verksamheter förstärks. Arkivlagen behöver därför utökas till att även omfatta samhällsviktig information som inte utgör allmänna handlingar. Riksarkivet bör även få bemyndigande att föreskriva om bevarande för att trygga ett helhetsperspektiv på den samhällsviktiga informationen.

Arkivlagen utgår från tryckfrihetsförordningens bestämmelser. Det är rättsligt komplicerat att utöka arkivlagen så att den också omfattar mer än enbart allmänna handlingar. Frågan behöver därför noggrann utredning och det är angeläget att ett sådant arbete inleds så snart som möjligt.

5.2 Stärk skyddet av samhällsviktig information

Skyddet av samhällsviktig information behöver stärkas för att säkerställa en långsiktig tillgång till informationen.

5.2.1 Fler aktörer i beredskapssystemet behöver tjänster för datasäkring

Regeringen bör ge Riksarkivet i uppdrag att utreda förutsättningarna för att erbjuda tjänster för datasäkring.

Aktörerna i beredskapssystemet har olika möjligheter att skydda och lagra samhällsviktig digital information. Statliga myndigheter omfattas av Riksarkivets föreskrifter som reglerar bevarandet. Myndigheterna har även möjlighet att ansluta till Nitis tjänster för datasäkring som kan säkra tillgången till informationen. Motsvarande enhetliga krav och lösningar saknas för kommuner, regioner och privata aktörer. För dessa aktörer finns alltså inte några gemensamma grundläggande krav på bevarande eller samordnade initiativ för att skydda informationen. Utan sådana tjänster finns det en ökad risk att informationen skadas eller förstörs vilket medför att verksamheterna inte kan bedrivas. Det är därför angeläget att utreda förutsättningarna för att etablera enhetliga tjänster och lösningar riktade till fler aktörer i beredskapssystemet.

Syftet med tjänster för datasäkring är att skydda informationen och säkerställa tillgången till den för att kunna upprätthålla viktiga samhällsfunktioner vid allvarliga störningar som krig, kris eller höjd beredskap. Rent konkret innebär tjänsterna att kopior av samhällsviktig information förs över och lagras på en säker yta, antingen vid behov eller kontinuerligt. Aktörernas behov av informationen kan också skilja sig åt vilket innebär att det måste finnas möjlighet att anpassa tjänsterna efter de olika förutsättningarna. Fördelarna med ett samordnat och enhetligt tjänsteutbud är att det skapar robusthet i beredskapssystemet och utgör en effektiv lösning istället för att varje enskild aktör löser frågan på egen hand. Ett enhetligt tjänsteutbud gör också att den samhällsviktiga informationen från flera aktörer inom en

viktig samhällsfunktion kan hållas samman och vara tillgänglig på ett mer enhetligt sätt.

För att stärka skyddet av samhällsviktig information hos fler aktörer i beredskapssystemet bör regeringen ge en utpekad myndighet i uppdrag att ta fram en tjänst för datasäkring som svarar mot olika aktörers behov. Uppdraget skulle bland annat omfatta att klargöra vissa rättsliga, tekniska och finansiella frågor samt identifiera vilka myndigheter och organisationer som ska ingå i arbetet. Riksarkivet har kompetens och stor erfarenhet av värdering och hantering av information och det är därför lämpligt att Riksarkivet får uppdraget att utreda och tillhandahålla en skalbar tjänst för datasäkring till aktörer utanför staten. Det handlar om lagring av stora informationsmängder som kräver robusta säkerhetsåtgärder och teknisk kompetens. Det är därför lämpligt att tjänsten tas fram och erbjuds i samarbete med en av leverantörsmyndighet enligt it-driftsförordningen.³⁵

5.2.2 Möjliggör datasäkring hos dataambassader

Regeringen bör ge en eller flera myndigheter i uppdrag att utreda förutsättningarna för lagring av samhällsviktig information i ett annat land.

Det finns ett behov av att stärka skyddet av statliga myndigheters samhällsviktiga digitala information genom att helt eller delvis kunna flytta och lagra informationen i ett annat land för det fall att de värsta scenarierna skulle inträffa. Det kan uppstå situationer då datasäkring inom landet inte är en tillräckligt kraftfull åtgärd. Möjligheten att kunna flytta och lagra samhällsviktig information i ett annat land är därför nödvändigt för att säkra informationen. På sikt behöver det finnas olika lösningar för att säkerställa att informationen skyddas och verksamheterna kan upprätthållas. Ett första steg är att möjliggöra manuella flyttar av mindre mängder samhällskritisk information, det vill säga sådan information som är essentiell för att kunna upprätthålla och återuppbygga landet. Dessutom bör statliga myndigheter kunna föra över större mängder strukturerad digital information kontinuerligt till en lämplig plats i ett annat land. Det kan till exempel vara till en datahall som en statlig myndighet eller offentlig aktör i det andra landet hyr eller äger där Sverige kan säkerställa rådighet över sin lagrade information. Ytterligare ett steg är att ha en fysisk plats för it-drift av kritiska system och ytterst handläggning för att på så sätt kunna upprätthålla viss myndighets-service.

I inventeringen har statliga myndigheter framhållit att det behöver klargöras om och hur det är möjligt att flytta och lagra information utanför Sverige. Nitis har i arbetet med datasäkringsfrågor också uppmärksammat och påtalat att myndigheterna har behov av att kunna föra över samhällsviktiga digital information för lagring utanför Sverige i en dataambassadslösning. Det är därför nödvändigt att förutsättningarna för en sådan lösning utreds.

³⁵ 5 § förordningen (2024:1005) om samordnad och säker statlig it-drift.

Det är angeläget att en eller flera myndigheter får i uppdrag att kartlägga rättsliga och faktiska förutsättningar för s.k. dataambassader samt förhandla fram lösningar med andra länder.³⁶

5.2.3 Analog samhällsviktig information behöver digitaliseras

Regeringen bör ge Riksarkivet i uppdrag att erbjuda en tjänst för digitalisering av samhällsviktig information riktad till privat aktörer.

Det finns flera utmaningar med att undanföra större bestånd av fysiskt material. till exempel kan det vara svårt att genomföra en flytt om de områden som handlingarna ska flyttas är otillgängliga eller osäkra på grund av säkerhetsläget. Att undanföra utgör också i sig en risk. Analoga handlingar finns i många fall i enbart ett exemplar och om de skadas eller förstörs vid en attack är det omöjligt att återskapa informationen. Den analoga samhällsviktiga informationen behöver digitaliseras för att skyddas och vara tillgänglig för att klara sådana samhällsstörningar. Vid kris eller krig riskerar informationen annars att skadas, förstöras eller inte kunna användas.

En angelägen och central åtgärd är att skanna samhällsviktig information som idag finns på papper och som är nödvändig för totalförsvaret och information som är väsentlig för att återskapa viktiga samhällsfunktioner.

Riksarkivet har förutsättningar att kunna erbjuda stöd för att identifiera informationen och genomföra skanningen. Genom Riksarkivets anläggning i Fränsta finns det möjligheter att utföra storskalig skanning. Anläggningen kan även utgöra en viktig beredskapsresurs om den används för digitalisering av samhällsviktig information från fler aktörer i beredskapssystemet.

En central fråga är hur det ska säkerställas att den mest centrala samhällsviktiga informationen som idag finns på papper digitiseras och hur en sådan beredskapsdigitisering ska finansieras. Detta behöver utredas, vilket även Rådet för skydd av kulturarvet har konstaterat.³⁷ Riksarkivet bör dock redan nu ges ett uppdrag om att tillhandahålla en tjänst för digitalisering av kritisk samhällsviktig information.

Tjänsten bör utformas som en möjlighet för samhällsviktiga aktörer att ansöka om stöd för och genomförande av digitisering av samhällsviktig information. Riksarkivet bör då värdera informationen, prioritera behov av beredskapsdigitisering och genomföra digitiseringen. I samband med detta bör en tjänst för datasäkring erbjudas enligt ovan. För det föreslagna uppdraget behöver Riksarkivet tillföras ytterligare medel.

³⁶ Myndigheterna inom Nitis arbetar med datasäkring i stor skala och frågan om dataambassader.

³⁷ Rådet för skydd av kulturarv, *Behov av beredskapsåtgärder för skydd av kulturarv, samt en första prioritering, Delredovisning 2 av regeringsuppdraget Rådet för skydd av kulturarv*, 2026.

5.2.4 Evakueringslokaler behöver finnas tillgängliga

Regeringen bör ge Riksarkivet i uppdrag att tillhandahålla evakueringslokaler för att möjliggöra skydd av analog samhällsviktig information som måste flyttas.

Innan den samhällsviktiga analoga informationen har digitaliserats är det fortfarande aktuellt att lösa frågan om evakueringslokaler. De större arkivinstitutionerna i Stockholm har bland annat påtalat behovet av evakueringslokaler och annan skyddsutrustning. Riksarkivet har stora arkivdepåer och skulle ha möjlighet att erbjuda evakueringslokaler om det blir nödvändigt att utrymma arkiv. Brand, översvämningar och andra skador kan uppstå vid både krig och fredstida kriser som naturkatastrofer, olyckor med mera. I sådana situationer kan det bli nödvändigt att akut utrymma arkivlokalen. Det behöver då vara fastställt och planerat till vilken annan plats och lokal arkivhandlingarna ska föras till.

Riksarkivet föreslår att myndigheten ges i uppdrag att tillhandahålla lokaler för förvaring av handlingar som behöver evakueras eller undanförs vid en fredstida kris, höjd beredskap eller krig. För dessa uppdrag behöver Riksarkivet tilldelas ytterligare anslagsmedel.

Bilaga 1, Inventering av samhällsviktig information i tre beredskapssektorer

Översiktlig inventering av samhällsviktig information

Denna bilaga innehåller en fylligare redovisning av inventeringen av samhällsviktig information i beredskapssektorerna – *Elektroniska kommunikationer och post*, *Försörjning av grunddata* och *Hälsa, vård och omsorg*. Arbetet koncentrerades också till ett par viktiga samhällsfunktioner inom respektive beredskapssektor, nämligen elektroniska kommunikationer, grunddata, försörjning av sjukvårdsprodukter och hälso- och sjukvård

Inventeringen genomfördes tillsammans med sektorsansvariga myndigheter, ett par beredskapsmyndigheter och andra aktörer i de tre beredskapssektorerna. Samtliga har en roll i de valda sektorerna, antingen med ett övergripande ansvar för området eller som verksamhetsutövare.

Resultatet av inventeringen redovisas utifrån de tre beredskapssektorerna i de följande avsnitten. Inledningsvis finns en kortfattad beskrivning av sektorn och de aktörer som deltagit i inventeringen. Därefter redovisas de exempel på samhällsviktig information som aktörerna identifierat och avslutningsvis återges olika hinder och behov av åtgärder för att skydda och bevara informationen som aktörerna uppmärksammat.

1 Elektroniska kommunikationer och post

Beredskapssektorn *Elektroniska kommunikationer och post* ska bland annat säkerställa att elektroniska kommunikationstjänster och tjänster som förmedlar brev, paket och digital post fungerar. Merparten av aktörerna inom sektorn är privata företag, men även statliga bolag, kommunala bolag och myndigheter bedriver samhällsviktig verksamhet inom området. Flera privata operatörer driver egna nät för telekommunikation och kan också sälja kapacitet till andra operatörer. En stor del av bredbandsinfrastrukturen på lokal nivå ägs av kommunala bolag. Myndigheter, operatörer och branschorganisationen Stadsnätsföreningen samverkar genom Nationella telesamverkansgruppen som leds av Post- och telestyrelsen (PTS). Det är en privat-öfentlig samverkan i krishanteringssyfte för att hantera olika samhällsstörningar.

I inventeringen deltog den sektorsansvariga myndigheten PTS och det kommunala bolaget Göteborg Energi Gothnet AB (GothNet) som tillhandahåller stadsnät. PTS har bland annat till uppgift att främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer. Myndigheten är även

tillsynsmyndighet och kan granska att aktörer inom ansvarsområdet följer regler utifrån exempelvis säkerhetsskyddslagen, cybersäkerhetslagen och lagen om elektronisk kommunikation. GothNet är ett dotterbolag inom koncernen Göteborg Energi som äger, driver och förvaltar stadsfiber i Göteborgs stad och i vissa kranskommuner. Bolaget har framförallt företagskunder som exempelvis operatörer och andra kommunala kunder som behöver tillgång till infrastrukturen.

1.2 Exempel på samhällsviktig information

PTS beskriver att myndigheten står för en begränsad del av den samhällsviktiga verksamheten i sektorn. Det är framförallt de operatörer som driver nät och tjänster som är samhällsviktiga inom sektorn. Det vill säga de verksamheter som ser till att telefoni-, internetanslutnings-, -post och övriga tjänster fungerar. PTS har i samband med frågan från Riksarkivet gett exempel på samhällsviktig information inom området elektronisk kommunikation, det vill säga en del av myndighetens ansvarsområde. Inför inventeringen har PTS delat in den samhällsviktiga informationen inom elektronisk kommunikation i tre grupper: information som behövs för att driva nät och tjänster, information som behövs för att nät och tjänster ska fungera och källdata.

Med information som behövs för att nät och tjänster ska fungera avser PTS information om hur trafik ska dirigeras som IP-nummer som används när datorer ska kommunicera med varandra över internet och domännamnssystemet DNS. Det handlar om konfigurationsfiler och mjukvara samt tidsstämplar och certifikat. Enligt PTS så är den här kategorin av information kritisk för den kontinuerliga driften, om den försvinner eller förvanskas så får det direkt påverkan på nät och tjänster. Informationen finns hos de aktörer som driver infrastrukturen. PTS bedömer att den här informationen kan vara aktuell i sekunder upp till veckor.

PTS exemplifierar information som behövs för att driva nät och tjänster med kartor över nät, kablar och master samt ritningar över byggnader. Annan information i kategorin är dokumentation över förvaring av utrustning och register över användare och kunder. Den här informationen finns i första hand hos operatörer och leverantörer. Enligt PTS är informationen kritisk för verksamheten. Viss information kan vara aktuell i ett par veckor medan annan kan ha en lång livslängd, upp till 100 år. Exempel på information med sådan livslängd är kartor och ritningar.

Källdata beskriver PTS som grundinformation, master- eller källversioner av register för att ha kontroll på resurser. Källdata kan finnas hos en myndighet som PTS, ett internationellt organ eller en operatör. Exempel på sådana register är register över IP-nummer och domännamn (hos internationella organ) registret över domännamn i Sverige (hos Internetstiftelsen), och registret över nationella nummerplaner (PTS). PTS bedömer att källdata oftast utgör en nulägesbild som uppdateras ofta. De nationella nummerplanerna är inte lika föränderliga.

GothNet lyfter fram flera exempel på information som är nödvändig för att upprätthålla infrastrukturen. Om GothNets infrastruktur inte fungerar så kan inte bolagets kunder, privata operatörer och andra kommuner, leverera sina tjänster. Den samhällsviktiga informationen är framför allt digital och finns i olika verksamhetssystem som tillsammans ger en aktuell lägesbild. Ett exempel är systemet som hanterar kundförfrågningar och avtal samt omfattar information om vad som planeras, byggs, driftas och förvaltas. Ett annat exempel är ett geospatialt system för hantering av den tekniska informationen. Detta utgör själva grunden för anläggningsnätet med kartor och ritningar enligt GothNet. Anläggningsdokumentationen kan behövas både nu och på längre sikt, under anläggningens tekniska livslängd.

GothNet beskriver att bolaget också arbetar med aktivt med att bevara aktuell information och överför kontinuerligt bevarandevärd informationen till centralarkivet för långtidslagring. Syftet är att dokumentera samhällsbyggnaden för framtiden.

1.3 Exempel på hinder och åtgärder för att skydda och bevara informationen

PTS och GothNet har få exempel på risker när det kommer till skydd och bevarande av samhällsviktig information. En risk som nämndes var att det idag i allmänhet finns en låg kunskap om samhällsviktig information och i synnerhet om vilken samhällsviktig information som ska finnas kvar för alltid eller finns kvar en längre tid. En potentiell risk som diskuterades var situationer då en aktör upphör med verksamheten och informationen inte bevaras och kan återanvändas.

Både PTS och GothNet uttryckte att det vore positivt om kunskapen om samhällsviktig information ökade. Mindre aktörer skulle till exempel kunna vara hjälpta av rekommendationer, best practice eller andra åtgärder som stärker hanteringen av samhällsviktig information.

2. Försörjning av grunddata

Beredskapssektorn *Försörjning av grunddata* ska säkerställa att grundläggande information om personer, företag, fastigheter och geografi är tillgänglig för olika aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet även i händelse av fredstida kriser eller vid krigsfara och ytterst krig.

I inventeringen deltog Skatteverket som är sektorsansvarig myndighet och Lantmäteriet. Skatteverket ansvarar bland annat för frågor om folkbokföring. Uppgifterna i folkbokföringen ska spegla befolkningens bosättning, identitet och familjerättsliga förhållanden så att olika samhällsfunktioner får ett korrekt underlag för beslut och åtgärder.¹ Lantmäteriet ska bland annat ansvara för uppbyggnad, drift, uppdatering och tillhandahållande av grundläggande geografisk information och fastighetsinformation. Myndigheten ska även tillgodose försvarsmaktens behov av geografisk information och

¹ 2 § förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket.

fastighetsinformation samt bistå med råd och stöd ifråga om sådan information.²

2.1 Exempel på samhällsviktig information

Skatteverket beskriver att myndighetens beredskapsarbete handlar om att säkerställa att myndigheten kan leverera sin samhällsviktiga information, både till grunddata och ekonomisk säkerhet. En del av arbetet innefattar prioriteringar, till exempel vilka delar i folkbokföringen som behöver skalas ner när det blir störningar och vad som behövs för att upprätthålla den totalförsvarsviktiga verksamheten.

Det primära systemet för att registrera uppgifter i folkbokföringen är folkbokföringsdatabasen. Därtill har Skatteverket två system som andra aktörer i samhället använder för att få folkbokföringsuppgifter.

Skatteverket resonerar även om inkommen information som viktig för att kunna ställa om och prioritera. Det kan handla om information om en störning eller ett avbrott och hur prognoserna ser ut. Sådan information kan ha betydelse för Skatteverkets möjligheter att leverera sina tjänster.

Lantmäteriet presenterar två större kategorier av samhällsviktig information, geografisk information och fastighetsinformation, tillsammans benämnt geodata. Fastighetsinformation avser fastighetsregistret och kringliggande system. Annan samhällsviktig information kopplat till fastigheter hos Lantmäteriet är fastighetsbildningsakter och pantbrevsregistret. Enligt Lantmäteriet är det den allra viktigaste informationen att bibehålla efter kris eller krig. Informationen är väldigt svår att återskapa och om den förstörs är påverkan på samhället enorm, det kan skapa många problem om det finns en osäkerhet kring ägandet.

Lantmäteriets geografiska information består av kartor, laserkartor och flygfotografering. Lantmäteriet bedömer att den geografiska informationen är mycket svår att återskapa och har stor påverkan på samhället. Det kan till exempel vara nödvändigt i tvistemål att se hur geografin såg ut innan en kris eller för att göra utredningar kopplat till hur geografin såg ut tidigare, utifrån flygbilder. Lantmäteriet har även en geodetisk infrastruktur, ett referenssystem som består av koordinater och referensnätverk som behövs för bland annat positionering. Det är grunden för Global Navigation Satellite Systems (GNSS) i Sverige.

Många aktörer i samhället använder Lantmäteriets information. Geodata är till exempel nödvändig för att tjänster som Google maps ska fungera. Lantmäteriet tillhandahåller även den nationella geodataplattformen (NGP) som används för att underlätta för samhällsbyggnadsprocessen och för bygglov etc. Till exempel rapporterar kommunerna in information enligt Lantmäteriets specifikationer till NGP.

² 1 § förordningen (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet.

2.3 Exempel på hinder och åtgärder för att skydda och bevara informationen

Både Skatteverket och Lantmäteriet identifierar problem och praktiska hinder kopplat till undanförsel och anser att förmågan till undanförsel behöver utökas. Det handlar alltså om hinder för att skydda informationen i händelse av krigsfara eller krig.

Ett exempel som myndigheterna lyfter är möjligheten att kunna föra ut eller lagra information i ett annat land. Det kan uppstå situationer då information, register eller datalager potentiellt behöver flyttas utomlands för att skyddas och underlätta en återuppbyggnad av samhället. För att det ska fungera behöver eventuella hinder och lösningar utredas, såväl som vilka risker det kan medföra. Idag är det inte klargjort på nationell nivå huruvida det är möjligt att flytta eller lagra data i ett annat land samt i vilket land och hos vilken aktör det i så fall skulle vara lämpligt.

Skatteverket och Lantmäteriet resonerar även om vikten av korrekta kopior av informationen. Samtidigt menar myndigheterna att det kan uppstå en del praktiska problem i en situation där det finns flera versioner och då veta vilken av kopiorna som är den giltiga och hur det ska fungera att uppdatera informationen samtidigt som informationen ska bevaras i en krigssituation. Detta inkluderar även hur mycket av historiken i grunddatan som behöver bevaras för att den ska kunna anses som korrekt. En annan utmaning som identifierats är hur information som inkommer under tiden som en kritisk informationsmängd håller på att undanföras ska kunna hanteras och på sikt synkroniseras med den flyttade informationen.

Lantmäteriet ser även utmaningar med hanteringen av stora datamängder. Det kommer krävas stora utrymmen och mycket tid om Lantmäteriet skulle behöva flytta informationen, fysiskt eller digitalt. Framför allt tar bilderna enormt mycket plats, till exempel genomförs varje år en flygfotografering av en tredjedel av Sverige. Det skulle potentiellt bli ett problem att skydda så passa stora datamängder att det kan få konsekvenser för bevarandet av informationen. En annan utmaning kopplat till geodata är format för att informationen ska kunna arkiveras.

3. Hälsa, vård och omsorg

Beredskapssektorn *Hälsa, vård och omsorg* ska bland annat säkerställa att försörjning av sjukvårdsprodukter³ och hälso- och sjukvård fungerar vid en fredstida kris, höjd beredskap eller krig. Försörjning av sjukvårdsprodukter involverar flera olika aktörer, läkemedelsföretag, apotek och vårdgivare såväl som statliga myndigheter med tillstånds- och tillsynsuppdrag. Läkemedelsförsörjning är ett område som omfattas av internationella och nationella regelverk kring dokumentation, tillstånd och rapportering av biverkningar. När det gäller hälso- och sjukvård vilar huvudansvaret på landets 21 regioner. Vårdgivarna kan vara både offentliga och privata.

³ Tidigare var denna samhällsfunktion uppdelad i två: försörjning av sjukvårdsprodukter och läkemedelsförsörjning.

I inventeringen deltog Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Region Kalmar och branschorganisationen Läkemedelsindustrieföretagen (Lif). Socialstyrelsen är förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör bland annat hälso- och sjukvård och annan medicinsk verksamhet samt ska ansvara för kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom sitt område. I myndighetens uppgifter ingår även att samordna förberedelserna för försörjningen med läkemedel och sjukvårdsmateriel inför höjd beredskap.⁴ Socialstyrelsen är sektorsansvarigmyndighet för beredskapssektorn.

Läkemedelsverket är förvaltningsmyndighet för verksamhet som rör läkemedel och medicintekniska produkter och ansvarar bland annat för kontroll och tillsyn av både läkemedel och medicintekniska produkter.⁵

Lif är en branschorganisation för forskande läkemedelsföretag i Sverige. Lif samverkar med representanter från vården, myndigheter och politiken i frågor som till exempel hållbarhet, läkemedelsförsörjning och nya behandlingar. Organisationens tillhandahåller tjänsterna Farmaceutiska faciliteter i Sverige (Fass) och Läkemedelsbranschens etiska regelverk (LER).

Region Kalmar län omfattar tolv kommuner och har cirka 247 000 invånare. Regionen har valts för att den är ett exempel på en medelstor region.

3.2 Exempel på samhällsviktig information

Hälso- och sjukvård

Socialstyrelsen förklarar att myndigheten ansvarar för flera nationella register som innehåller samhällsviktig information som är av betydelse för att andra aktörer ska kunna bedriva sina verksamheter. Informationen är dock inte nödvändig för att upprätthålla Socialstyrelsens samhällsviktiga verksamheter. Exempel på sådana register är donationsregistret och registret över behörigheter och legitimationer i sjukvården. Informationen behövs för att hälso- och sjukvården ska fungera vid en samhällsstörning.

Vid myndigheten finns även flera hälsodataregister.⁶ Socialstyrelsen bedömer dock att hälsodataregistren inte är samhällsviktig information, eftersom de primärt används för statistik, forskning och uppföljning. Hälsodataregister kan däremot ha betydelse för till exempel forskning över lång tid, men inte för att upprätthålla en verksamhet under en krissituation.

Region Kalmar lyfter fram journalsystemet med dess undersystem som centralt för den samhällsviktiga verksamheten hälso- och sjukvård. Regionen har genom avtal med de privata vårdgivarna antingen säkerställt att de använder samma digitala journalhanteringssystem som regionen, eller att deras digitala journalsystem kan kommunicera med regionens system. Systemet omfattar alltså information från offentliga och privata vårdgivare. Exempel på annan samhällsviktig information är dokumenthanterings-

⁴ 1 §, 4 § och 9 § förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen.

⁵ 1 och 2 §§ förordningen (2020:57) med instruktion för Läkemedelsverket.

⁶ Cancerregistret, Läkemedelsregistret, Medicinska födelseregistret, Patientregistret, Register för insatser i kommunal hälso- och sjukvård och Tandhälsoregistret.

systemet och information som rör fastighets- och lokalförsörjning. Regionen har inget e-arkiv utan bevarar sin information på papper.

Regionen tar även upp den nationella informationsresursen för hälso- och sjukvården 1177⁷ som exempel på en plattform med samhällsviktig information. Det är en av Region Kalmars viktigaste krisinformationscentraler, med bland annat vårdinformation, egenvårdsguider för hantering av enskilda patienttillstånd, information om förberedelser inför operationer eller andra ingrepp.

Försörjning av sjukvårdsprodukter

Läkemedelsverket uppger att både registerinformation och den information som uppstår inom tillsynsverksamheten kan räknas som samhällsviktig. Myndigheten har olika informationssystem och register över läkemedel som är samhällsviktiga, till exempel Nationellt produktregister för läkemedel (NPL) och Nationellt substansregister för läkemedel (NSL). Det finns flera rättsliga krav på företagen att rapportera uppgifter till Läkemedelsverket för att till exempel kunna sälja läkemedel. Företagen ska även anmäla restsituationer gällande läkemedel. En restsituation uppstår när ett läkemedelsföretag under en period inte kan tillhandahålla ett läkemedel i en mängd som möter nationell efterfrågan i Sverige. Läkemedelsverket ansvarar även för Antidotregistret som är ett register över var motmedel finns i hela Sverige mot förgiftningsfall av olika slag. Informationen i registret används bland annat i akutsituationer för att se vilka antidoter som är tillgängliga och var någonstans de lagras. Sjukvården ska även rapportera aktuell lagerstatus till registret.

Idag finns det inte något motsvarande register över medicintekniska produkter som för läkemedel. Den information som Läkemedelsverket i nuläget får in handlar om brister eller fel på de medicintekniska produkterna och den informationen kan inkomma från företag, vården eller andra aktörer. Läkemedelsverket har däremot inte någon samlad information om hur produkterna ska fungera, vad som är lämpliga användningsområden eller om det är viss funktionalitet. I ett nyligen rapporterat regeringsuppdrag har Läkemedelsverket lämnat förslag på att inrätta ett register över medicintekniska produkter.⁸

Branschorganisationen Lif äger och ansvarar för det samhällsviktiga registret Fass som är en sammanställning av läkemedelsfakta från läkemedelsföretagen. Fass används av föreskrivare av läkemedel, apotekspersonal, allmänhet, djurägare och djurvårdspersonal. Det finns en direktkoppling mellan vårdens journalsystem och Fass samt mellan Fass och apotekens recept-expedieringssystem. Informationen i Fass kommer från läkemedelsföretagen och de äger den information som de skriver in om sina respektive produkter.

⁷ Alla 21 regioner äger 1177 tillsammans. Digitaliseringsbolaget Inera, som ägs av SKR Företag AB, har helhetsansvaret för webbplatsen.

⁸ Läkemedelsverket, *Uppdrag att möjliggöra framtagande av en nationell lägebild över medicintekniska produkter samt produktionskartläggning av medicintekniska produkter i Sverige, Delredovisning december 2025*, dnr 1.1.8-2024-023786.

Fass har funnits i 60 år, den första tryckta utgåvan publicerades 1966 och plattformen lanserades 2001.

Lif menar att flera läkemedelsbolag bedriver en del av den samhällsviktiga verksamheten gällande området läkemedelsförsörjning. Mycket av företagens information finns även hos Läkemedelsverket på grund av de rättsliga dokumentationskrav som finns på läkemedelsområdet. Företagen har dock kritisk information som är kopplad till läkemedelsindustrins värdekedjor, som till exempel risk- och sårbarhetsanalyser. Sådan information finns bara hos företagen.

3.3 Exempel på hinder och åtgärder för att skydda och bevara informationen

Socialstyrelsen och Läkemedelsverket lyfter vissa utmaningar som rör skyddet av samhällsviktig information. Det handlar till exempel om reservsystem och backuplösningar. Det måste finnas redundans för att kunna återställa information efter ett angrepp och förstörelse. Socialstyrelsen känner till exempel att registerhållande myndigheter har diskuterat behovet av att flytta information mellan serverhallar.

Region Kalmar konstaterar att det finns situationer som försvårar bevarande av patientjournaler från privata vårdgivare. De privata vårdgivarna använder Region Kalmars gemensamma journalsystem och i avtalet ingår att aktörerna ska överlämna sina journaler, men det är olika hur väl överlämnandet fungerar, särskilt vid konkurser eller dödsbon kan det bli problem vid leverans. Enligt regionen skulle det förenkla om det fanns en reglering som definierade och gjorde överlämnandet av vårdinformation från det privata till det offentliga tydligare.

Region Kalmar efterfrågar även enhetliga regler och riktlinjer för en likartad hantering av information. Det behövs också samordning i vissa frågor.

Både Socialstyrelsen och Region Kalmar efterfrågar mer stöd i arbetet med samhällsviktig information. Det behöver tydliggöras om myndigheterna behöver vidta andra åtgärder för den samhällsviktiga informationen utöver vad som redan görs i enlighet med arkivlagstiftningen.